

دستورالعمل هایی برای پدران، مادران و مربیان

چگونه در دانش آموزان انگیزه تحصیلی ایجاد کنیم؟

کودکی که از نظر تحصیلی آموزشی دارای انگیزه است، علاقه مند به یادگیری است، فعالیت های مرتبط با یادگیری را دوست دارد و به این اعتقاد رسیده است که مدرسه جایگاه مهمی است. ما می خواهیم باور بااهمیت بودن یادگیری و تاثیر بسیار مهم و با ارزش آن در زندگی، در کودکان بوجود آید تا از این طریق تمایل به خوب بودن و خوب عمل کردن در مدرسه، در آنها رشد پیدا کند.

افزایش انگیزه های آموزشی – تحصیلی

کودکان از بدو تولد به طور طبیعی، دارای انگیزه یادگیری هستند. تلاش کودک برای دسترسی به یک اسباب بازی، تلاش وی برای راه رفتن، کوشش برای خوردن بدون کمک دیگران و ... مثال هایی از انگیزه های طبیعی آنها برای یادگیری است. این انگیزه های اولیه، بعدها در فعالیت های آموزشی نظیر خواندن و نوشتن به کار گرفته می شوند.

اگر کودکان انگیزه ای برای یادگیری ندارند، به این دلیل است که موانعی بر سر راه انگیزه های طبیعی آنها بوجود آمده است. آنهایی که به این باور رسیده اند که نمی توانند در فعالیت های آموزشی موفق باشند، تلاششان را متوقف می کنند یا به اندازه کافی تلاش نمی کنند؛ زیرا فکر می کنند که تلاش آنها به نتیجه نخواهد رسید. بنابراین به راحتی ناامید

شده و باور می کنند که یادگیری سخت است. آنگاه به دلیل توقف تلاش، فرصت تجربه و لذت یادگیری چیزهای تازه را از دست می دهند و به تدریج به این باور می رسند که هر موقعیتی هم که کسب کنند، مربوط به شانس یا شرایط است.

چرا چنین اعتقادات منفی در کودکان به وجود می آید؟ گاهی اوقات به دلیل این که موانعی وجود دارند و بر توانمندیهای آنان در یادگیری اثر می گذارند، ممکن است ناتوانی در یادگیری داشته باشند یا مشکل در خلق و خویشان، یا تاخیری در مراحل رشدشان وجود داشته باشد.

افسردگی یا فشارهای مزمن زندگی نیز، یادگیری را به مراتب سخت تر می کند. بچه هایی که از قبل تجربه شکست داشته اند، به دلیل این که باور کرده اند که نمی توانند کارشان را درست انجام دهند، بیشتر آماده برای توقف تلاش هستند. نگرشهای بزرگسالان در باره موفقیت های تحصیلی، می تواند بر اعتقاد و باورهای آنها اثر بگذارد. والدینی که استانداردهای غیرمنطقی دارند، بچه ها را از تلاش مایوس می کنند. رقابت در مدرسه - جایی که همیشه یکی موفق و دیگری شکست خورده است - نیز می تواند جنبه یاس آوری برای کودکان داشته باشد. بویژه برای آنهایی که هیچ وقت نمی توانند بهترین باشند، اما می توانند خوب باشند و خیلی چیزها را یاد بگیرند. کودکانی که تجربه موفقیت نداشته باشند، یا موفقیتشان تشخیص داده نشود، در انگیزه تحصیلی افت نشان می دهند.

در کودکانی که والدین یا دوستانشان برای مدرسه به عنوان یک جایگاه مهم ارزش قائل نیستند، نیز انگیزه تحصیلی کاهش پیدا می کند.

چگونگی افزایش انگیزه برای یادگیری

برای افزایش انگیزه تحصیلی در کودکان، کارهای زیادی وجود دارد که والدین می توانند انجام دهند. از جمله: برقراری رابطه ایده آل کودک - والد. از جمله: برقراری رابطه ایده آل کودک - والد. اجازه بدهید کودکان بدانند که از نظر شما، مدرسه جایگاه مهمی است. این موضوع می تواند تلاشهای تحصیلی را تقویت کند، شما می توانید از طریق آموزش عادات خوب مطالعه به فرزندانتان، شرایط را برای موفقیت های بعدی آنها مهیا کنید. این مهم است که با معلم فرزندتان مانند یک دستیار همراهی کنید. در اینجا به بعضی از مطالبی که می توانند به شما در افزایش انگیزه برای یادگیری کودکان کمک کنند، اشاره می کنیم.

* هنگام تربیت و تادیب کودکان، قاطع و منصف باشید. کودکان نیاز به یک نظم منطقی برای مستقل و مسئول شدن دارند.

* به کودکان خود آموزش دهید در منزل مسئولیت پذیر باشند. انجام کارهای روزمره و انتظار برای داشتن یک رفتار مناسب از جانب آنها، روشهایی برای افزایش خود تأدیبی است که قابلیت انتقال به فعالیت آموزشی دارد.

* برای ایجاد یک رابطه خوب والد-فرزند تلاش جدی داشته باشید. به این منظور، زمانهایی را صرف داشتن اوقات خوش با کودکان خود کنید. وقتی صحبت می کنید به آنها گوش دهید، خصوصاً اگر راجع به مدرسه صحبت می کنید.

* فعالیت های خانوادگی که یادگیری را تشویق کنند، مانند دیدار از کتابخانه ها، موزه ها یا پارکها را ترتیب دهید.

* اجازه دهید کودکان بدانند که از نظر شما، یادگیری بسیار پراهمیت و مدرسه عمده ترین هدف است.

* فرصت هایی برای موفقیت فراهم کنید و کودکانی که احساس موفقیت کنند، بیشتر آماده تلاش برای یادگیری چیزهای تازه می شوند.

* راجع به امور جذاب و مورد علاقه خود با کودکان صحبت کنید.

* به کودکان کمک کنید تا فعالیت هایی را که از آنها لذت می برند و کارهایی را که می توانند خوب انجام دهند، شناسایی کنند. این فعالیت های لذت بخش، به عنوان سرمایه های

اولیه آنها برای ساختن تجارب یادگیری، مورد استفاده قرار خواهد گرفت. به عنوان مثال،

اگر کودک شما بسکتبال یا وزنه برداری را دوست دارد، شما می توانید او را تشویق کنید که در باره تاریخچه این ورزشها یا بازیکنان معروف این رشته ها بخواند و بنویسد.

* راجع به مدرسه، با کودکان خود صحبت کنید و فعالیت های که در آنجا جالب است، به آنها نشان دهید.

* با فرزند خود راجع به شغلی که برای او جالب است و چگونگی ارتباط مدرسه با آن شغل صحبت کنید.

* اطمینان داشته باشید تحسین و تشویق شما در ازای تلاش سخت فرزندتان، باعث موفق شدن او خواهد شد. همه کودکان نیاز دارند که بدانند چه موقع کار خود را خوب انجام داده اند.

* تعادلی بین تشویق و تنبیه برقرار کنید. تنبیه بیش از اندازه می تواند سبب یأس و دلسردی شود. اطمینان حاصل کنید که فرزندتان می داند چه چیزی در انتظارش است. به این منظور حیطه شناخت او را از مسایل افزایش دهید و شکل های مختلفی از تشخیص را برایش فراهم کنید. به خاطر داشته باشید که پاداش، همیشه پول یا امتیاز ویژه نیست، کافی است که به فرزند خود بگویید او باعث غرور و افتخار شماست و کوشش و تلاشی که می کند، می تواند یک تغییر عمده در زندگی او ایجاد کند. عادت هایی را آموزش دهید که یادگیری را تشویق می کنند.

* یک برنامه روزانه برای انجام تکالیف درسی ترتیب دهید. فرزند شما باید بداند چه موقع از روز، از او انتظار می رود که تکالیف مدرسه خود را انجام دهد.

* مکانی را برای مطالعه در نظر بگیرید. جایی که نیاز او را تأمین کند و به قدر کافی ساکت باشد.

* مطمئن شوید قبل از اینکه فرزندتان به کارهای دیگری که حواس او را پرت کند بپردازد،

تکالیف مدرسه خود را به اتمام برساند.

* با معلم فرزند خود همکاری داشته باشید.

* به فرزند خود نشان دهید که برای معلم یا معلمان او احترام قائلید و به این منظور، هیچ

وقت در حضور او با معلمش مخالفت نکنید.

* ارتباط مستمر با معلم داشته باشید، چرا که هر یک از شما می دانید که در مدرسه و در

خانه چه خبر است. منتظر بمانید تا در کارتهای گزارش مدرسه تغییری ایجاد شود.

* با معلم فرزندتان همکاری داشته باشید تا جایی که مطمئن شوید فرزندتان مهارتهای

مطالعاتی را خوب فرا گرفته است.

* روشی بوجد آورید که برای کار سخت در مدرسه، پاداشهایی در خانه به کودک داده

شود.

اگر فرزند شما هم اکنون مشکلاتی در انگیزه تحصیلی دارد

* با فرزند خود راجع به مشکل صحبت کنید. آیا احساس سردرگمی یا ناامیدی از عملکرد

خود دارد؟ آیا احساس می کند که اگر سخت کار کند، می تواند از عهده انجام کار برآید؟

* به منظور شناسایی عرصه هایی که نیاز به اصلاح دارند، با معلم فرزند خود صحبت

کنید.

*بگذارید فرزندتان بداند که شما مشتاق کمک به او برای بهتر شدنش هستید.

*به فرزند خود کمک کنید کارهایی را که می تواند انجام دهد شناسایی کند تا بتواند بیشتر

بر کارهایی که در آن زمینه ها مشکل دارد، تمرکز کند.

*به فرزند خود کمک کنید چیزهایی را که دوست دارد و می توانند برای کمک به انجام

تکالیف درسی مفید واقع شوند، شناسایی کند (به عنوان مثال: اگر یک کودک علاقه به

حیوانات دارد راجع به آنها کتاب بخواند، بنویسد، داستان بسازد و غیره).

*برای تلاش و باروری، پاداش در نظر بگیرید.

*پاداش های افزایش یابنده برای پیشرفت در نظر بگیرید.

*فعالیت هایی که یادگیری را تهدید می کند نظیر تماشای زیاد تلویزیون، بازیهای

کامپیوتری، زمان استفاده از کامپیوتر و غیره را محدود کنید.

*زمان مطالعه فرزند خود را هر روز به مقدار کمی مثلاً ۵ تا ۱۰ دقیقه افزایش دهید تا به

یک هدف قابل قبول و مسئولانه در این زمینه برسید (مثلاً رسیدن به ۳۰ دقیقه مطالعه

اضافی روزانه).

*با معلم، مشاور یا روانشناس مدرسه جهت دریافت کمک و راهنمایی صحبت کنید.

*اگر به نظر می رسد که مشکل از ناتوانی آموزشی مدرسه است، یک ارزیابی جامع از تیم

آموزشی مدرسه به عمل آورید.

*ببینید آیا در مدرسه فرزند شما، آموزش مهارتهای مطالعه قابل استفاده وجود دارد.

*اگر هیچ یک از این کارها موثر واقع نشد، نگران نباشید. اگر لازم بود در جست و جوی مشاوره یا سایر خدمات بیرون از مدرسه برآیید.

تدوین : زهره صادقی افجه کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی

منبع : روزنامه همشهری سه شنبه ۴ شهریور ۱۳۸۳ سال یازدهم شماره ۳۱۴۸ ص ۱۹